

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านบ่อทอง หมู่ที่ 14 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดราชสีห์

นางสาวนงครักษ์ พวกจันทิก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

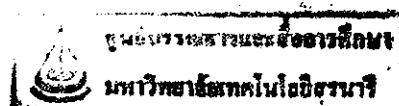
สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-533-108-2

บทคัดย่อ

นางสาวนงศ์รัถย์ พวงจันทิก : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านบ่อทอง หมู่ที่ 14 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัด
นครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์สอาด สุลักษณ์, 133 หน้า

ISBN 974-533-108-2

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ่อทอง หมู่ที่ 14 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัด
นครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านบ่อทอง สามารถ
บรรลุเป้าหมาย ในการมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ มีความสามารถในการบริหารจัดการ
กองทุน มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้น ประชาชนมีศักยภาพและ
ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม และศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวาง
การบรรลุเป้าหมาย การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของ
ชุมชน และเพื่อให้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างมีระเบียบ ขั้นตอน โดยมีวิธี
ดำเนินการวิจัยที่เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีการเก็บข้อมูลที่หลากหลายวิธี โดยการศึกษจาก
เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการสัมภาษณ์จัดเก็บข้อมูลตามแบบ บร. การจัดเวทีชาวบ้าน
โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์และประเมินผล
เพื่อหาข้อสรุปผลการวิจัย พบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านบ่อทอง มี
การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการบริหาร สมาชิก
กองทุนมีความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ในการส่งคืนเงินกู้

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา นงศ์รัถย์ พวงจันทิก

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา สอาด สุลักษณ์

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา สอาด สุลักษณ์

หน้าอนุมัติ

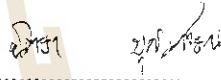
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์สอาด สุกฤษณ์)

กรรมการสอบ

(อาจารย์นิตยา บุญเทียน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาการเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

16 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยดี ก็ด้วยความอนุเคราะห์จากอาจารย์สอาด สุลักษณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำชี้แนะแนวทางการทำวิจัยและการเขียนเนื้อหา ตลอดจนช่วยตรวจแก้ไขเนื้อหาของสารนิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณ อาจารย์นิตยา บุญเทียน กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อคิดและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ขอขอบคุณคุณสมศรี สุภาพ ประธานกองทุน และคณะกรรมการกองทุนทุกท่าน ตลอดจนชาวบ้านป่อทอง ที่ได้ให้ข้อมูลต่างๆ รวมถึงช่วยอำนวยความสะดวกในทุกด้าน ขอขอบคุณเพื่อนๆ บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านตำบลกุดน้อยทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุข มาตลอดโครงการ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรม และส่งเสริมการศึกษา เป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นงศรัภย์ พวงจันทิก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมิน	2
1.3 กรอบแนวคิดทฤษฎี	3
1.4 วิธีการดำเนินการ	5
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์	7
2.2 ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
2.3 แบบดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
2.4 หลักการประเมิน โครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล	13
2.5 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	14
2.6 หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ	15
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	17
3.1 รูปแบบการประเมิน	17
3.2 กลุ่มเป้าหมาย	18
3.3 วิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน	18
3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบ การประเมิน	19

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน	37
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	39
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	40
4.1 ผลการประเมินบริบทระดับท้องถิ่น	40
4.2 ผลการประเมินโครงการภาพรวม	43
4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	47
4.4 ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	47
4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	47
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	49
5.1 สรุป และอภิปรายผล	49
5.2 ข้อเสนอแนะ	51
บรรณานุกรม	53
ภาคผนวก	54
ภาคผนวก ก แผนที่หมู่บ้านบ่อทองและแผนที่ตำบลกุดน้อย	55
ภาคผนวก ข ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ่อทอง	58
ภาคผนวก ค แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง (กทบช.๒)	65
ภาคผนวก ง แบบรายงาน บร.1 - บร.12	77

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
ก.1 แผนที่หมู่บ้านบ่อทอง หมู่ที่ 14 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา	56
ก.2 แผนที่ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา	57

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน	18
3.2	ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท	20
3.3	ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย	25
3.4	ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ	28
3.5	ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต	33
3.6	ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์กับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน	37
4.1	แสดงจำนวนประชากรในหมู่บ้าน แบ่งตามช่วงอายุ	40

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ย้อนไปเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้แถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม มีสาระสำคัญประการหนึ่งว่า การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคม เป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน และประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้

จากนั้นมากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงได้เกิดขึ้นตามนโยบาย โดยรัฐบาลได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

หลักสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก็คือการเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชน และท้องถิ่น ชุมชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนด้านคุณค่า และภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน มีการเชื่อมโยงและมีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นอันจะนำมาซึ่งประชาธิปไตยพื้นฐาน บนกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของประชาชน ราชการ เอกชน และประชาชนสังคม บทบาทของกองทุนคือการจัดสรรเงินให้กองทุนหมู่บ้าน ได้กู้ยืมเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มรายได้ หรือลดรายจ่ายของสมาชิก หรือเพิ่มสาธารณะประโยชน์ของประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมืองใน ความรับผิดชอบนั้น และยังสามารถนำดอกผลที่ได้จากการให้กู้ยืมบริจาค เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้านหรือชุมชนในเขตที่รับผิดชอบของกองทุนนั้นได้

เพื่อที่จะให้นโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมาย รัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณให้ดำเนินงานหลายโครงการ โดยมีส่วนหนึ่งเกี่ยวกับกระทรวงศึกษาธิการ คือโครงการอบรมคณะกรรมการหมู่บ้าน 3 คน และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง มีความมั่นคง จนทำให้ท้องถิ่นมีขีดความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา (ที่มา : หนังสือพิมพ์มติชน ราชวัน วันศุกร์ที่ 4 มกราคม 2545)

กองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้าน บ้านบ่อทอง หมู่ที่ 14 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ.2544 โดยมีการจัดเวทีประชาคมที่บ้านของผู้ใหญ่บ้านเพื่อเลือกคณะกรรมการ โดยการเสนอชื่อและมีคนรับรอง 2 คน โดยคนที่ได้รับเลือกต้องยินยอมพร้อมใจที่จะทำงาน โดยได้มีคณะกรรมการที่ถูกเลือกทั้งหมด 15 คน มีประธาน 1 คน รองประธาน 1 คน เลขานุการ 1 คน เสรฐฤทธิ 1 คน และคณะกรรมการอีก 11 คน จากนั้นได้ทำการเปิดรับสมาชิกกองทุนโดยในรอบแรกได้สมาชิกทั้งหมด 42 คน ทำให้ไม่ผ่านการพิจารณา จึงได้กลับมาเปิดรับสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกครั้ง ได้สมาชิกรวมทั้งหมด 52 คน และได้เสนอเรื่องกลับไปอีกครั้งเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2544 และได้รับอนุมัติเงิน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 โดยมีสมาชิกผู้ในครั้งแรก 24 คน

เพื่อที่จะให้ทราบว่าโครงการกองทุนเงินล้านของหมู่บ้านบ้านบ่อทอง หมู่ที่ 14 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จะบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงไรผู้วิจัยจึงต้องประเมินกองทุนหมู่บ้านบ่อทอง เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จหรือจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงและพัฒนาของหมู่บ้านบ่อทอง หมู่ที่ 14 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1) เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านบ่อทองบรรลุเป้าหมายต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก

1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.3 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเองการสร้างศักยภาพของตนเองและการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1
- 3) เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ใดบ้าง และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและระหว่างหมู่บ้านกับตำบล
- 4) เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชน และที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 5) เพื่อให้ผู้วิจัยได้เข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบได้

1.3 กรอบแนวคิดทฤษฎี

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน ตลอดจนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ และได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย รวมทั้งยังใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และตีความข้อมูล เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การวิจัยการวิจัยในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1.3.1 แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริพเวน(Scriven)

สคริพเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมิน "การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน" และมีความพยายามที่จะสร้างแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ผสมผสานแนวคิดของไทเลอร์(Tyler)และครอนบาค(Cronbach) เข้าด้วยกัน โดยได้จำแนกประเภทของการประเมินออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1) การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมิน ที่ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายของโครงการ
- 2) การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายเท่านั้น แต่จะนำผลกระทบอื่นๆ มาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม

1.3.2 แนวคิดการประเมินของอัลคิน(Alkin)

"การประเมิน" ตามความหมายของอัลคิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินโครงการ อัลคินได้นำเสนอแนวคิดการประเมินที่เป็นระบบ คือ เริ่มต้นตั้งแต่การประเมินจุดประสงค์ จนกระทั่งการประเมิน

เพื่อปรับปรุงโครงการที่เป็นแนวคิดพื้นฐานของการประเมิน โครงการแต่ยังคงขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้การเผยแพร่ยังอยู่ในวงแคบๆ เท่านั้น

1.3.3 แนวคิดการประเมินของไพรวัส(Provus)

ไพรวัส ได้กล่าวถึงความหมายของการประเมินว่า เป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและการค้นหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อเป็นใช้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และนำรูปแบบการประเมินความสอดคล้อง ที่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นทุกขั้นตอน และจะมีการพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพ

1.3.4 รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่ผู้วิจัยใช้ในการประเมินครั้งนี้ รูปแบบการประเมินดังกล่าวนี้มีหลักการว่า "การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นแนวทางเลือกในการตัดสินใจ" สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

- 1) กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
- 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3) วิเคราะห์และจัดสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

นอกจากนี้ สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซีพี(CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) การประเมินสภาวะแวดล้อม(Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น(Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ
- 3) การประเมินกระบวนการ(Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4) กระประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น(Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งพิจารณาในประเด็นของการยุบเลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

1.4 วิธีการดำเนินการ

ในการศึกษา การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบ่อทอง หมู่ที่ 14 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนและวิธีการดังต่อไปนี้

1) พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาเป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ คือ บ้านบ่อทอง ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

1.2 ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน

2) ประชากรในการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ผู้นำหรือประธานกองทุน ได้แก่ นายสมศรี สุภาพ

2.2 ราษฎรในหมู่บ้าน จำนวน 34 ครัวเรือน โดยสัมภาษณ์จากหัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทน

2.3 กลุ่มผู้รู้แยกตามอาชีพ จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ กลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มอาชีพบริการ และกลุ่มอาชีพเกษตรกร

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ กล่าวคือ เป็นการแสวงหาความรู้ โดยการพิจารณาปรากฏการณ์ทางสังคม จากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงอย่างลึกซึ้ง และสามารถมองภาพได้จากหลายแง่มุมทุกมิติ โดยให้ความสำคัญและเคารพผู้ถูกศึกษาในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์การวิจัยเชิงคุณภาพจะต้องเข้าสัมผัส และสร้างความสนิทสนมความไว้นใจเชื่อใจ และพยายามทำความเข้าใจกับผู้ถูกวิจัยแบบเอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยผู้วิจัยจะเข้าไปสัมผัสกับผู้ถูกศึกษามากกว่าจะใช้เครื่องมือเป็นสื่อกลาง

โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการหลายอย่างประกอบกันตามหลักการข้อมูลที่ต้องการ มีขั้นตอนการศึกษาดังต่อไปนี้

1) การศึกษาจากเอกสาร เพื่อศึกษาความเป็นมาของโครงการระเบียบการต่างๆ ของกองทุนหมู่บ้าน และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน

2) การศึกษาภาคสนาม โดยวิธีการดังต่อไปนี้

2.1 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อสังเกตสภาพทั่วไป พฤติกรรม ความเป็นอยู่ ตลอดจนวิถีชีวิตการดำเนินงานของกลุ่มผู้กู้เงินในหมู่บ้าน

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายการกรณี เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลอย่างไม่เป็นทางการ จึงสามารถสร้างคำถามและตัดแปลงคำถามขณะที่สัมภาษณ์ได้ เพราะไม่มีแบบสัมภาษณ์หรือแนวสัมภาษณ์ที่แน่นอนตายตัว ลักษณะสำคัญของการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก คือ นอกจากจะเป็นการสนทนาอย่างมีจุดหมายเป็นหลัก หรือมีจุดสนใจและความยืดหยุ่นแล้ว ผู้วิจัยหรือผู้สัมภาษณ์ยังมีโอกาสอธิบายขยายความหรือซักถามคำถามเพิ่มเติมคิดต่อกัน เพื่อให้ผู้ตอบเข้าใจจุดประสงค์ของผู้สัมภาษณ์ และสามารถสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของผู้ตอบ โดยสังเกตจากสีหน้า ท่าทางหรือความรู้สึก หรือปฏิกิริยาที่ซ่อนเร้นไว้ในใจที่แสดงออก มาในขณะที่พูด และไม่พูด

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เมื่อทำสารนิพนธ์เสร็จแล้วผู้วิจัยคาดว่าผลการศึกษาในครั้งนี้จะ ได้ประโยชน์ ดังนี้

- 1) มีความรู้ความเข้าใจและทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านบ่อทองซึ่งนั่นก็คือ
 - 1.1 ได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านบ่อทอง หรือไม่
 - 1.2 ได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านบ่อทอง ให้มีความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนหรือไม่
 - 1.3 ได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นกระบวนการพึ่งตนเอง และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านบ่อทองหรือไม่
 - 1.4 ได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานของประเทศจริงหรือไม่
 - 1.5 ได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นการเสริมสร้างศักยภาพและเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชาวบ้านบ่อทองหรือไม่
- 2) มีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้าน
- 3) ได้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้หรือไม่
- 4) ได้ทราบข้อมูลและระดับความเข้มแข็งของหมู่บ้าน
- 5) ผู้วิจัยได้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์จึงจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์

2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่ง ในการต่อสู้กับปัญหาความยากจน ของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

2.1.2 หลักการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีหลักการในการจัดสรรเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

- 1) ความพร้อม ความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน
- 2) ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก
- 4) ความพร้อมของการบริหารจัดการที่สอดคล้อง และเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 5) การติดตามและประเมินผลโดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

2.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการจัดสรรเงินให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองทุนแห่ง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและ

จำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2.2 ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

จากการที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการวางนโยบายและแผนงาน ในการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและ

สหกรณ์การเกษตรและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขานุการนายรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 4 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกิน 7 คน การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีการประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานเป็นผู้ชี้ขาด

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานมีอำนาจหน้าที่เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการจัดตั้ง นโยบายและแนวทางการบริหารกองทุน ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือและเสนอแนะ แก่คณะกรรมการ ดำเนินการมอบหมายหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับกองทุน รายงานผลการดำเนินงานในส่วนการบริหารกองทุน รายงานผลปฏิบัติงานประจำปีและดำเนินการอื่นที่คณะกรรมการ มอบหมาย

2.2.2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เพื่อให้การบริหารกองทุนหมู่บ้านบ่อทองเป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้ออาทรประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงมีการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของ กองทุนหมู่บ้านบ่อทอง โดยสรุปได้ดังนี้

1. ที่ตั้งกองทุนหมู่บ้านบ่อทอง ตั้งอยู่เลขที่ 52 หมู่ 14 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
2. สมาชิก ประกอบด้วย
 - 1) คุณสมบัติของสมาชิก ซึ่งจะต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของหมู่บ้านบ่อทอง ไม่ต่ำกว่า 1 ปี ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือมีประวัติค้างชำระหนี้ และเสมือนไร้ความสามารถ มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี บริบูรณ์
 - 2) การสมัครเข้าเป็นสมาชิก จะต้องยื่นของสมัครเป็นสมาชิกกองทุนที่ทำการ กลุ่มออมทรัพย์ รับสมัครปีละ 1 ครั้ง
 - 3) การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก จะพ้นได้ก็ต่อเมื่อเสียชีวิต ลาออก และ ได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

3. คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านบ่อทองมีคณะกรรมการทั้งหมด 15 คน จะแบ่งหน้าที่และเป็นฝ่ายได้คือ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน และฝ่ายตรวจสอบ คณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 1 ปี

4. การกู้เงิน สมาชิกสามารถกู้เงินเพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ คือ การพัฒนาอาชีพ กู้ฉุกเฉิน ลดรายจ่าย ซึ่งวงเงินกู้จะกู้ได้รายละ 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 50,000 บาท การชำระคืนภายใน 1 ปี พร้อมดอกเบี้ย

5. การจัดสรรกำไร สามารถแบ่งได้เป็นอัตราส่วนดังนี้

- 1) ปันค่าหุ้นคืนสมาชิก 50%
- 2) เป็นทุนสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน โรงเรียน วัด 10%
- 3) ค่าตอบแทนคณะกรรมการ 20%
- 4) จัดเป็นกองทุนบริหารของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านบ่อทอง 20%

6. อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 6 บาทต่อปี หรือร้อยละ 0.50 บาท ต่อเดือน

2.3 แบบดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน คุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ดังนี้

1. กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน

1) ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้าน ครัวเรือนละ 1 คน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุม

2) ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ และสนับสนุนให้การเลือกสรรกรรมการฯ หมู่บ้าน ดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม

3) ที่ประชุมชาวบ้านเป็นผู้กำหนดวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการฯ หมู่บ้าน เมื่อเสร็จแล้วให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน ตลอดจนคณะกรรมการฯ ระดับอำเภอ สนับสนุนให้การเลือกสรรคณะกรรมการฯ หมู่บ้าน เป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน

4) ส่วนของชุมชนเมือง ให้ประธานคณะกรรมการฯ ระดับอำเภอ เป็นผู้ทำหน้าที่แทนผู้ใหญ่บ้านตามความข้อที่ 1

5) คณะกรรมการฯ หมู่บ้าน ต้องยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนต่อคณะกรรมการฯ แห่งชาติ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการฯ แห่งชาติ และเปิดบัญชีเงินฝากของคณะกรรมการฯ หมู่บ้าน ให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน หลังจากได้รับเลือก

2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ดังนี้

- 1) เป็นผู้ซึ่งอยู่ในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปี บริบูรณ์
- 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียทางการเงิน

4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดว่ารอกการกำหนดโทษ

7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ

8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิ

9) ไม่เคยเป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน

3. อำนาจหน้าที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- 1) บริหารและจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- 2) ออกระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการกองทุนฯ โดยที่สมาชิกของหมู่บ้านเห็นชอบร่วมกัน
- 3) รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนข้อมูลสมาชิก ทั้งที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มที่มีอยู่ในหมู่บ้าน
- 4) พิจารณาให้เงินกู้ตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้านได้ร่วมกันกำหนด
- 5) ดำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือน และวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น
- 6) กรรมการกองทุนฯ มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี (แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้)

2.3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีรายละเอียดในภาคผนวก ค ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือจำนวนประชากร จำนวนครัวเรือนอาชีพของประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผลผลิตด้านการเกษตรและอื่นๆ เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ อุตสาหกรรมในครัวเรือน เป็นต้น และรายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมาจากจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการ วิธีการคัดเลือกและ วันเวลาคัดเลือกโดยคณะกรรมการ ที่มีการคัดเลือกจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. การเตรียมพร้อมของหมู่บ้าน คือ ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยคณะกรรมการได้กำหนดร่างระเบียบขึ้นมาแล้วเสนอให้ประชาชนลงมติเห็นชอบ ซึ่งมีข้อระเบียบดังต่อไปนี้

- 1) ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ (การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก)
- 2) ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 3) ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน และชำระคืนเงินกู้
- 4) ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุน
- 5) ข้อบังคับเกี่ยวกับการเร่งรัดหนี้สิน
- 6) ข้อบังคับเกี่ยวกับสวัสดิการหมู่บ้าน
- 7) ข้อบังคับเกี่ยวกับดอกเบี้ย

4. ทุนดำเนินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งได้มาจากสมาชิกที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปแบบของการถือหุ้น เงินออม ค่าธรรมเนียม เงินบริจาคให้เปล่าหรืออื่นๆ

5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เช่น

- 1) วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีการกระจายผลประโยชน์ให้
ทั่วถึง
- 2) วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง
- 3) การให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อทำกิจกรรมอะไรและใช้หลักเกณฑ์อะไรในการให้กู้
- 4) วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้
- 5) วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
- 6) วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งคืนเงินและดอกเบี้ยตามสัญญา

2.4 หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

แนวความคิดของสตีฟเฟิลบีม ในการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล เพื่อนำมาเป็นทางเลือกในการตัดสินใจ ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภทดังมีรายละเอียดตามที่ได้นำเสนอไปแล้วในบทที่ 1 หัวข้อ 1.3 ซึ่งได้อธิบายเพิ่มเติม ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ และยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสถานะแวดล้อม ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการ การประเมินในข้อนี้ถูกนำไปใช้ในการตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

- 1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- 2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- 3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปการของราคาและกำไรที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตรากำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร เป็นการ

ทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น การประเมินนี้ถูกนำไปใช้ในการตัดสินใจเลือกแผนงานที่เหมาะสมที่สุด

3. การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจ วางแผนงานเพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในการประเมินกระบวนการมี 3 วิธีคือ

1) แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่ม วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผล ความเข้าใจและเห็นพ้องกันในวัตถุประสงค์ของแผนการ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในแผนการนั้น และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ เป็นต้น

2) เกี่ยวกับการวางโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน โดยผู้อำนวยการโครงการระหว่างการดำเนินโครงการนั้น

3) ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ๆ ของโครงร่างโครงการ เป็นต้นว่า มโนทัศน์ที่ต้องการสอน และปริมาณของการอภิปรายที่จะมีความหมายนี้เพื่อบรรยายว่า เกิดอะไรขึ้นจริงๆ สารนิเทศนี้จะให้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่าทำไมวัตถุประสงค์จึงบรรลุหรือไม่บรรลุผล การประเมินนี้ถูกนำไปใช้ในการตัดสินใจนำแผนงานวางไว้ไปปฏิบัติปรับปรุงอะไรบ้าง

4. กระประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีความจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย การประเมินนี้ถูกนำไปใช้ในการตัดสินใจว่าควรปรับปรุงขยายแผนงานหรือควรล้มเลิกโครงการ

(มัลลิกา สังข์สนิท, 2544 : 223 - 233)

2.5 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักในการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและประเมินผลโครงการการออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาดรวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลเพื่อการ

พัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและอำนาจหน้าที่ของผู้วิจัยโครงการ
เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

2) เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท

3) เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

4) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองรวมทั้งข้อมูลหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ

2. เป้าหมายของโครงการ

1) ให้บัณฑิตได้ยกระดับฐานะการศึกษา และมีศักยภาพด้านการบริหารโครงการ

2) มีรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะอย่างต่อเนื่องและรายงานผลการวิจัยกองทุน

3. บัณฑิตทำหน้าที่ของผู้วิจัยโครงการ

1) ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ

2) ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน

3) ส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน ให้มีประสิทธิภาพ

2.6 หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

1. เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ การเรียนรู้ของชุมชนเป็นการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์จากการกระทำร่วมกันหรือการเรียนรู้โดยการลงมือทำจริง ก่อให้เกิดปัญญาที่มีคุณภาพเพียงพอสำหรับการเอาชนะความยากจนในการพัฒนาสังคมได้ ซึ่งสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ที่สามารถช่วยยกระดับสติปัญญาของประชาชนและชุมชนได้นั้น จะต้องมิลักษณะเป็นการเรียนรู้ที่ควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริงหรือทำกิจกรรมต่างๆ นั่นเอง (ประเวศ วะสี, 2536)

2. ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน การจัดทำบัญชี ตามกิจกรรมของกองทุน คือ กิจกรรมกองทุน 1 ตำบลบาท และ กิจกรรมเงินออมของสมาชิกกองทุน การจัดทำบัญชีเพื่อประโยชน์ ดังนี้

1) เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ควบคุมการรับจ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

2) เพื่อรายงานผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินประจำเดือน และรายเอียดที่เกี่ยวข้องให้สมาชิกและสำนักงาน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ใช้ในการติดตามผลการดำเนินงาน

3) เพื่อจัดทำรายงานการเงินประจำปี แสดงผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกองทุน เพื่อตรวจสอบและรายงานผลให้คณะกรรมการทราบ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษารายกรณีเฉพาะ หมู่บ้านบ่อทอง หมู่ที่ 14 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีดำเนินการประเมิน ดังนี้

3.1 รูปแบบการประเมิน

รูปแบบที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือรูปแบบการประเมินชีพ ของสตัฟเฟิลบีม ซึ่งประกอบด้วยวิธีการประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระบบหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้ก) ดังนี้

3.1.1 การประเมินบริบท เป็นการประเมินเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของหมู่บ้านว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างไร มีใครเป็นผู้ก่อตั้ง โดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 จากผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ในหมู่บ้าน และการประเมินรายบุคคลเกี่ยวกับอาชีพเดิม สมาชิกในครอบครัว โดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

3.1.2 การประเมินปัจจัย เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของหมู่บ้านในเรื่องเกี่ยวกับนโยบายและระเบียบแนวทางปฏิบัติ โดยการศึกษาจากเอกสารระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี และการประเมินรายบุคคล เกี่ยวกับเรื่องจำนวนเงินกที่ได้รับอนุมัติโดยการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

3.1.3 การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนระดับหมู่บ้าน ในเรื่องการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านโดยสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตามแบบสัมภาษณ์ บร.4 และระดับรายบุคคลในเรื่องเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินก โดยการสัมภาษณ์สมาชิกผู้เงินกองทุนไปตามแบบสัมภาษณ์ บร.11

3.1.4 กระประเมินผลผลิต เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารกองทุนหมู่บ้านในระดับหมู่บ้าน เรื่องจำนวนสมาชิกกองทุน โดยสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตามแบบสัมภาษณ์ บร.4 และระดับรายบุคคลในเรื่องผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการก ว่าผลการกเงินใช้ไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนที่ได้รับการอนุมัติเงินก

3.2 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน บ่อทอง ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่างๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน

กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน (คน)
1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	15
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	
2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	24
2.2 สมาชิกทั่วไป	28
3. ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	142
4. ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ	5
5. ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	10

3.3 วิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน

3.3.1 วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1) การสังเกตและบันทึก เกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่างๆ ของหมู่บ้านตลอดจน การสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2) การสัมภาษณ์ ได้แก่ การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คิวแทนกลุ่ม ตลอดจนชาวบ้านในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่างๆ (บร.)

3) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

4) การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกผู้ที่มีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลใช้ในการวิเคราะห์ตาม ประเด็นที่กำหนด ได้จากข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากพัฒนาชุมชน เมื่อปี พ.ศ.2544 เช่น ข้อมูล กชช.2 ค ข้อมูล จปฐ เอกสารโครงการ ทะเบียน บัญชีระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น ส่วนเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและสัมภาษณ์ มีดังนี้

บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน โดยวิธีสัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสาร กชช.2 ค จปฐ

บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน โดยวิธีสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนครอบครัวที่มีอยู่

บร.3 ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมือง ตามทัศนคติของสมาชิกในชุมชนหมู่บ้าน โดยสัมภาษณ์กรรมการกองทุน ผู้นำชุมชนและประชาชนโดยทั่วไป

บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน จากเอกสารของกองทุนและสัมภาษณ์กรรมการ

บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยนำกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือผู้นำหมู่บ้านชุมชนในตำบลมาประชุม

บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระดับหมู่บ้านและตำบลจัดแบบไม่เป็นทางการ โดยนำกลุ่มผู้กู้อาชีพเดียวกันมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

บร.7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน

บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ชาวบ้านในหมู่บ้านเกี่ยวกับเรื่องการค้าเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาการทำบัญชีกองทุน ทัศนคติที่มีต่อการติดตามประเมินโครงการต่าง ๆ

บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน

บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

ลักษณะของแบบรายงานและตัวอย่างข้อมูลที่ปรากฏบนแบบรายงาน บร.1- บร.12 นำเสนอไว้ในภาคผนวก ง

3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน

จากกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินแบบชีพโมเดลทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การประเมินบริบท(C) การประเมินปัจจัย(I) การประเมินกระบวนการ(Pc) และการประเมินผลผลิต(Pd) ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล(ผู้กู้) ดังนี้

3.4.1 การประเมินบริบท มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน C1 - ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> ที่มาของหมู่บ้าน/ชุมชน คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้ง หมู่บ้าน อพยพมาจากที่ไหน ละสาเหตุที่อพยพ สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร อาชีพเดิม (อาชีพหลัก/รอง) คืออะไร อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไร เพราะอะไรจึงเลิกทำ อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค มีประมาณ พ.ศ. ไດ (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา) 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 ศึกษาจากเอกสาร
C2 - สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น แผนที่หมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> ข้อมูลจากเอกสาร หมู่บ้าน ผู้นำชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาจากเอกสาร สังเกต สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C3 - สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร จำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน จำนวนโรงสีในหมู่บ้าน โรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน โรงเรียนในหมู่บ้าน (จำนวนครู/นักเรียน) โรคที่เจ็บป่วย สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้นำชุมชน สถานีอนามัยตำบล โรงเรียน เกษตรตำบล หมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 สังเกต
C4 - วัฒนธรรมประเพณี	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนวัด/โบสถ์/มัสยิด จำนวนพระ/เณร/บาทหลวง ภาษาพื้นบ้าน ประเพณีที่สำคัญ ความเชื่อค่านิยมต่างๆ (ศาลปู่ตาฯ) 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ชาวบ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 ศึกษาเอกสาร สังเกต

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C5 - โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์, หอกระจายข่าว, ฯลฯ 2. จำนวนและสภาพทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำแร่ ฯลฯ ที่เป็นสาธารณประโยชน์ 	1. ผู้นำชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
C6 - ผู้นำชุมชนการรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2. กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน (จำนวนสมาชิก, ทุนของกลุ่ม, กิจกรรมกลุ่ม, ปี ก่อตั้ง) 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ (ชื่อ, อายุ, ความเชี่ยวชาญ) 	1. ผู้นำชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
C7 - โครงการพัฒนาที่ผ่านมา	<ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการของภาครัฐ 2. โครงการของภาคเอกชน 3. โครงการที่ชาวบ้านทำขึ้นเอง (ชื่อ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำชุมชน 2. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 3. ข้อมูลที่บันทึกไว้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C8 - ความเข้มแข็ง ของชุมชน	<p>โครงการ/กิจกรรม ของโครงการ) (ย้อนหลัง 5 ปี)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้ 6. อาชีพที่เลี้ยงครอบครัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนาสมาเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน 	1. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 ครั้งที่ 1 (มาจากข้อมูลดิบ สัมภาษณ์ 20 ครัวเรือน)
ระดับรายบุคคล			
C9 - อาชีพเดิม	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาชีพหลัก/รอง 2. ผลการประกอบอาชีพเดิม (เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัวหรือไม่) 	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C10 - สมาชิกในครอบครัว	3. ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ 1. สมาชิกในครอบครัวและรายละเอียด เช่น จำนวน, อายุ, สถานภาพสมรส, ระดับการศึกษา, ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครอบครัว, การมีงานทำ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C11 - สภาพการอยู่อาศัย	1. มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่ ถ้าไม่มีที่พักอาศัยอย่างไร	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
C12 - รายได้ของครอบครัว	1. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 2. ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C13 - หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน	1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน 2. สาเหตุของการมีหนี้สิน 3. แหล่งเงินกู้	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.4.2 การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 คิวชีวัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
I1 - นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของ ระเบียบสำนัก นายกฯ 2. รายละเอียดของ กองทุนฯ	1. ระเบียบสำนัก นายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แห่งชาติ	1. ศึกษาจากเอกสาร
I2 - การประชา สัมพันธ์ (เอา หมู่บ้านเป็นที่ตั้ง ว่าข่าวสารมาแบบ ไหนโดยใช้สื่อ แบบใด)	1. ช่วงเวลาที่มีการ ประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการ ประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการ ประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการ ประชาสัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุน หมู่บ้าน 5. เอกสารประชา สัมพันธ์	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
I3 - คณะอนุกรรมการ ระดับอำเภอที่ เกี่ยวข้อง	1. จำนวนคณะ อนุกรรมการ 2. องค์ประกอบคณะ อนุกรรมการ 3. สัดส่วนกรรมการ ภาคประชาชน 4. การปฏิบัติหน้าที่ ของส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้อง	1. พัฒนาชุมชน 2. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I4 - คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. การพ้นจากตำแหน่ง 5. ระยะเวลาในการ ดำรงตำแหน่ง	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
I5 - การเตรียมความพร้อม การสร้าง ความรู้ความเข้าใจ แก่คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน และชาวบ้าน	1. วิธีการในการ เตรียมความพร้อม 2. เนื้อหาในการเตรียม ความพร้อม 3. จำนวนครั้งในการ เตรียมความพร้อม 4. หน่วยงาน/องค์กร ที่ทำหน้าที่ในการ เตรียมความพร้อม	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการ 3. ชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ชาวบ้าน ตามแบบ บร.3, บร.9 (จากข้อมูลดิบ 30 ครั้วเรือน) 2. สัมภาษณ์คณะกรรมการ กองทุน หมู่บ้าน
I6 - เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
I7 - เงินทุนสะสมอื่นๆ	1. ประเภท/จำนวน/ ที่มา และการเก็บ รักษาเงินทุนสะสม อื่นๆ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
I8 - บัณฑิตกองทุน	1. ประวัติส่วนตัวชื่อ, วุฒิการศึกษา, อายุ, เพศ, ภูมิลำเนา, สถานภาพ, สมรส, ความสามารถพิเศษ (ถ้ามี) 2. บทบาทหน้าที่	1. บัณฑิตกองทุน หมู่บ้าน 2. คู่มีอนักศึกษา	1. ศึกษาด้วยตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล			
I9 - จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I10 - จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ 2. ที่มาของเงินทุน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I11 - วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I12 - สถานที่วัสดุอุปกรณ์และวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ	1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2. วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ 3. วัสดุคิบในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I13 - ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I14 - จำนวนแรงงาน	1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

3.4.3 การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PC1 - การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน
PC2 - การจัดทำเอกสารของขึ้นทะเบียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์
PC3 - ระบบบัญชีกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ (9 จำนวนเต็ม) 2. ชื่อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้, บัญชีดุลเงินสัจจะ 3. ความเป็นปัจจุบัน 4. ผู้จัดทำ 5. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกองทุน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาเอกสาร

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC4 กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน			
PC4.1 - การรับสมัคร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ช่วงเวลาในการรับสมัครสมาชิกและเหตุผล 2. ค่าธรรมเนียมการสมัครและเหตุผล 3. ขั้นตอนการรับสมัครและเหตุผล 4. คุณสมบัติผู้สมัครและเหตุผล 5. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.2 - การหมดสมาชิกภาพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การหมดสมาชิกภาพแต่ละเหตุผล 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.3 - ประเภทสมาชิก	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดประเภทสมาชิกและเหตุผล 		
PC4.4 - การทำทะเบียนสมาชิก	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 2. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมิน กระบวนการ(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC5 - กิจกรรมเกี่ยวกับ การกู้เงิน กองทุนหมู่บ้าน			
PC5.1 - ขั้นตอนการ การขอกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบการขอกู้ 3. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4. เอกสาร โครงการ การขอกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.2 - การคัดเลือก ผู้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล 3. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC5.3 - การโอนเงิน ให้ผู้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนในการโอนเงิน 2. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 3. หลักฐานการโอนเงิน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.4 - การรับ ชำระหนี้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ 2. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งเงินคืน 3. เอกสารในการส่ง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมิน
กระบวนการ(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC6 - การส่งเสริม การใช้เงินกู้		เงินค้ำ	
PC6.1 - การแนะนำวิธี ทำธุรกิจ	1. ผู้แนะนำ 2. ประเด็นในการ แนะนำ 3. วิธีการแนะนำ 4. จำนวนครั้งในการ แนะนำ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ เงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC6.2 - การช่วยหา ตลาด	1. ผู้ที่ช่วยหาตลาด 2. วิธีการในการ ส่งเสริมการตลาด 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ เงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC7 - การตรวจสอบ การใช้จ่ายเงินกู้	1. ผู้ที่ทำการตรวจ สอบ 2. วิธีการตรวจสอบ 3. จำนวนครั้งในการ ตรวจสอบ 4. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ เงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC8 - การจัดทำราย งานและเผยแพร่ ผลการดำเนินงาน	1. ประเภทรายงานที่ จัดทำ 2. ประเภทผลงานที่มี การเผยแพร่ 3. วิธีการเผยแพร่ผล การดำเนินงาน 4. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและ ชาวบ้าน 3. เอกสารการจัดทำ รายงาน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมิน กระบวนการ(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC9 - การจัดสรรผล ประโยชน์	1. สัดส่วนในการ จัดสรรและเหตุผล	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC10- การสร้างเครือ ข่ายการเรียนรู้ โดยบัณฑิต กองทุนฯ	1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้าร่วม เครือข่าย 3. วิธีการสร้างเครือ ข่าย 4. ความพึงพอใจของผู้ ที่เข้าร่วมเครือข่าย 5. ประโยชน์ที่ได้รับ จากการสร้างเครือ ข่าย 6. ปัญหาอุปสรรค	1. กรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุน 3. สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมีส่วน ร่วม
ระดับรายบุคคล			
PC11 - การใช้จ่ายเงิน กู้	1. รายละเอียดของการ ใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 11 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC12 - การหาความรู้ เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้ เพิ่มเติม	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สังเกตจากการ เสวนาตามแบบ บร. 6
PC13 - การหาตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะ นำในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC14- การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน	1. การจัดทำบัญชี (มี/ไม่มี) 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำการจัดทำบัญชี	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

3.4.4 การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PD1 - จำนวนสมาชิกกองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันเริ่มตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ลดลง (31 ก.ค. 45) 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD2 - จำนวนผู้ได้เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยืมและผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ในแต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อจำนวนสมาชิกกองทุนทั้งหมด	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.5 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD3 - ยอดเงินที่ให้กู้	(31 ก.ค. 45) 4. จำนวนผู้ได้รับ อนุมัติให้กู้จำแนก ตามแบบบร.4 ข้อ 5 1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้ และยอดเงินที่ได้รับ อนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้อนุมัติ ให้กู้ทั้งหมด	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD4 - จำนวนผู้ชำระ ค้ำตามกำหนด	(31 ก.ค. 45) 3. ยอดเงินที่ได้รับ อนุมัติจำแนกตาม บร.4 ข้อ 5 นับถึง 31 ก.ค. 45 1. จำนวนผู้ชำระ ค้ำตามกำหนด (31 ก.ค. 45) 2. จำนวนผู้ที่ไม่ ชำระค้ำตามกำหนด (31 ก.ค. 45) และ เหตุผล 3. การแก้ไขปัญหาเมื่อ ผู้ที่ไม่ชำระค้ำตาม กำหนด	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD5 - ยอดเงินที่มีการ ชำระค้ำ	1. ยอดเงินกู้ที่ชำระ ค้ำนับถึง 31 ก.ค.45 จำแนกเป็นเงินต้น, ดอกเบี้ย, ค่าปรับ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.5 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD6 - กองทุนสะสม	1. ยอดเงินกองทุน สะสมแยกประเภท ตาม I7 2. การใช้ประโยชน์ จากกองทุนสะสม	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีเงินฝากกอง ทุนสะสม	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD7 - การใช้เงินตาม วัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้ที่ใช้เงิน ตามวัตถุประสงค์ โครงการ 2. จำนวนผู้ที่ใช้เงิน ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการ 3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงิน ตามวัตถุประสงค์ โครงการ	1. ผู้ตรวจสอบตาม PC7	1. สัมภาษณ์ผู้ ตรวจสอบ
PD8 - ทัศนคติของ ชุมชนต่อกอง ทุน	1. ทัศนคติต่อการ การกองทุนหมู่บ้าน ในเชิงบวก/ลบ 2. ทัศนคติต่อกองทุน 1 ล้านบาท ในเชิง บวก/ลบ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและ ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.9 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PD9 - การเกิดเครือ ข่ายองค์กร การเรียนรู้ (หลัง จากทำ PC10)	1. ประเภทเครือข่าย ที่เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของเครือ ข่ายที่เกิดขึ้น 3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิด องค์กรเครือข่าย	1. บัณฑิตกองทุน	1. รายงานการปฏิบัติ งานของบัณฑิต กองทุน

ตารางที่ 3.5 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD10 - การเรียนรู้เพื่อ การพึ่งพาตนเอง	1. ประสพการณ์/การ เรียนรู้ว่าการดำเนิน งานกองทุนหมู่บ้าน 2. ประสพการณ์/การ เรียนรู้จากการเป็น สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.10
PD11 - ความเข้มแข็ง ของชุมชนที่ เกิดจากกอง ทุนหมู่บ้าน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำ ความดี 5. โอกาสในการหา ความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่ มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุมเสวนา สม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงาน แก้ปัญหาชุมชน	1. สมาชิกและชาว บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 บร.7 (จากข้อ มูลฉบับ 30 คราวเรือน) 2. สังเกต

ตารางที่ 3.5 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต(ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล			
PD12-ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้			
PD12.1 - ผลโดยตรง	1. ผลการให้เงินกู้ ตามวัตถุประสงค์ ของโครงการ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
PD12.2 - ผลโดยอ้อม	1. ประสิทธิภาพ 2. การยอมรับจาก ชุมชน	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.10

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านบ่อทองครั้งนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินไว้ 4 ประการตามแบบซิปพีโมเดล ซึ่งมีตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลดังรายละเอียดในหัวข้อที่ 3.4 ข้างต้น เพื่อแสดงให้เห็นว่าการเก็บรวบรวม * ข้อมูลตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน สามารถนำมาใช้ในการตอบประเด็นต่างๆ ของวัตถุประสงค์ของการประเมินดังกล่าว ผู้วิจัยจึงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์กับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน ดังตารางที่ 3.6 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์กับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1. เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้าน บ่อทอง บรรลุเป้าหมายต่อไปนี้มากน้อย เพียงใด				
1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนา อาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือ สวัสดิการของสมาชิก		16 17 19	PC5 PC9	PD1-PD7

ตารางที่ 3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน (ต่อ)

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบของการประเมิน			
	C	I	P	P
1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการ กองทุน		I4	PC1-PC9	
1.3 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดย การเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหา ของตนเองการสร้างศักยภาพของ ตนเองและการสร้างเศรษฐกิจแบบ พอเพียง			PC1-PC14	PD9 PD10
1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิ คุ้มกัน		I6 I7, I9	PC10 PC11	PD2-PD6 PD8, PD10
1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้ม แข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม			PC10	PD8-PD12
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย ตามข้อ 1	C1-C8	I1-I4 I8-I15	PC1-PC10 PC11- PC14	PD8
3. เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ใดบ้าง และทำให้เกิด ความเชื่อมโยงภายในและระหว่าง หมู่บ้าน/ตำบล		I3 I8	PC10	PD9
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ตามทัศนะของประชาชนและที่กำหนด โดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ	C8			PD11
5. เพื่อให้ผู้วิจัยได้เข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา ที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ จึงจะ นำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบได้		.8	PC10	PD9

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนาและสัมภาษณ์ผู้นำกองทุน คณะกรรมการ และสมาชิกกองทุน ตามประเด็นที่ประเมินและการศึกษาจากเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จะอาศัยวิธีการทางสถิติประกอบการวิเคราะห์ เช่น การแจกแจงความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตัวอย่างเช่นการเก็บ
บร.2 ข้อมูลที่ได้เป็ช่วงของเกณฑ์การวัดความเข้มแข็งในชุมชน ในด้านความสามัคคี ความซื่อสัตย์ การยกย่องคนทำความดี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้นำมีคุณธรรมยุติธรรม และความสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน และได้ข้อมูลจำนวนสมาชิกที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ จำนวนครอบครัวที่มีความอบอุ่นพร้อมหน้า จำนวนการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มองค์กร และจำนวนผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

4.1 ผลการประเมินบริบทระดับท้องถิ่น

4.1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

บ้านบ่อทองเป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2530 หรือ ประมาณ 15 ปี ที่ผ่านมา โดยแยกออกมาจากหมู่บ้านกุดน้อย ซึ่งขณะนั้นมีนายทองพูน ซอสูงเนิน เป็นผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่า ควรจะแยกออกมาเป็นอีกหมู่บ้าน เพื่อที่จะได้สะดวกในการปกครองดูแลชาวบ้านได้อย่างทั่วถึง โดยในเริ่มแรกที่แยกออกมามีจำนวนหลังคาเรือนประมาณ 22 หลังคาเรือน และมีนายสมศรี สุภาพ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ส่วนชื่อของหมู่บ้านได้มาจากในหมู่บ้านจะมีบ่อน้ำอยู่ 1 บ่อ ซึ่งเป็นบ่อ ถูกรังทำให้น้ำมีสีสีแดงเหลืองออกน้ำตาล ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ่อทอง ส่วนบ่อน้ำชาวบ้าน จะเรียกว่าบ่อหิน

4.1.2 สภาพปัจจุบัน

หมู่บ้านบ่อทองปัจจุบันมี 42 หลังคาเรือน แต่ที่มีชาวบ้านอยู่จริงๆ ประมาณ 38 หลังคาเรือน เพราะได้ออกไปทำงานนอกพื้นที่กันมาก ประชากรในหมู่บ้าน 194 คน แยกเป็น เพศชาย 95 คน และเพศหญิง 99 คน ซึ่งแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนประชากรในหมู่บ้าน แบ่งตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน(คน)
น้อยกว่า 3 ปี	5
3 ปี - 6 ปี	11
6 ปี - 12 ปี	16
12 ปี - 14 ปี	6
14 ปี - 18 ปี	6
18 ปี - 50 ปี	112
50 ปี - 60 ปี	19
60 ปี ขึ้นไป	19
รวม	194

ที่มา : กชช.2 ค ปี 2544

ชาวบ้านในสมัยก่อนโดยส่วนใหญ่มักมีระบบการศึกษาเพียง ป.4 แล้วออกมาประกอบอาชีพ แต่ในปัจจุบันเด็กได้เรียนสูงขึ้นซึ่งส่วนใหญ่จบ ม.6 และได้ศึกษาต่อในสายอาชีพและสายสามัญเพิ่มมากขึ้น

1) **ทำเลที่ตั้งของหมู่บ้าน** อยู่ห่างจากตัวอำเภอมาทางทิศตะวันออกประมาณ 6 กิโลเมตร เป็นทางลาดยางยาว 6 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านคุณน้อย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านดอนมะนาว และบ้านหัวสระ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านสะพานธง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านโนนเสลา และบ้านสีคิ้ว

2) **สภาพดิน** เป็นดินร่วนปนทราย ซึ่งจะเหมาะกับการปลูกผักที่ใช้ระยะเวลาที่สั้น และปลูกไม้ยืนต้น เช่น มะขาม มะม่วง

3) **ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ** ในปัจจุบันป่าไม้และพื้นที่สาธารณะในหมู่บ้านบ่อทองมีทั้งหมด ประมาณ 1,267 ไร่ โดยแยกเป็นตามลักษณะของป่าดังนี้ ป่าดอนปู่ตา มีพื้นที่ประมาณ 1 ไร่ พื้นที่ป่าช้าประมาณ 145 ไร่ และพื้นที่สาธารณะประมาณ 1,121 ไร่ ซึ่งใช้ในการเลี้ยงสัตว์

4) **แหล่งน้ำสาธารณะของชุมชน** ในหมู่บ้านบ่อทองมีบ่อน้ำอยู่ 1 บ่อ ซึ่งชาวบ้านเรียกว่าบ่อหินใช้ในการเกษตร และให้วัวลงไปกินน้ำได้โดยชาวบ้านจะปลูกผักและอาศัยน้ำจากบ่อหินรดผัก ไม่ใช้ในการอุปโภคและบริโภค เพราะน้ำไม่ค่อยสะอาดจะมีสีแดงน้ำตาล และมีการเลี้ยงปลา ในบ่อหิน เพื่อให้ชาวบ้านได้ลงจับเวลาที่ปลาโตขึ้น

5) **ระบบสาธารณูปโภค**

ไฟฟ้า ปัจจุบันชาวบ้านบ่อทองมีไฟฟ้าใช้ครบทุกหลังคาเรือน

ถนน บ้านบ่อทองมีถนนลาดยางถึงอำเภอ 1 สาย ห่างจากอำเภอ 6 กิโลเมตร เป็นเส้นทางเดียวที่ชาวบ้านใช้เดินทางไปถึงอำเภอ ส่วนถนนในหมู่บ้านจะเป็นถนนคอนกรีตและถนนลูกรัง

ประปาหมู่บ้าน เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2534 โดยได้รับเงินสนับสนุนจากสภาตำบล ในการซื้อถังเก็บน้ำ ท่อน้ำ และเงินจากการที่ทั้ง 3 หมู่บ้าน เก็บรวบรวมไว้ซื้อปั๊มน้ำ ส่วนชาวบ้านที่จะต่อน้ำประปาเข้ามาใช้ต้องซื้อท่อเอง น้ำที่ได้จากน้ำประปาจะใช้ในการอุปโภคเท่านั้น เนื่องจากยังไม่ผ่านการกรองและเติมคลอรีนฆ่าเชื้อ น้ำที่ได้จึงยังไม่สะอาดพอที่จะใช้ดื่มได้ ส่วนน้ำดื่มจะใช้น้ำฝนที่ชาวบ้านจะกักเก็บไว้เวลาที่ฝนตก ระบบประปาหมู่บ้านนี้ใช้ร่วมกันกับหมู่บ้าน

ผู้คนน้อย และหมู่บ้านสะพานหงษ์ โดยหมู่บ้านบ่อทองมีครัวเรือนที่ใช้น้ำประปาประมาณ 39 ครัวเรือน

หอกระจายข่าว หอกระจายข่าวของหมู่บ้านบ่อทอง จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2535 โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก ศ.ส. ตั้งอยู่ที่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน เพื่อใช้ในการประกาศข่าวให้แก่ชาวบ้าน

4.1.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

การประกอบอาชีพของชาวบ้านในชุมชน คือ การทำนา โดยการทำนาปีละ 1 ครั้ง ในช่วงฤดูฝนเนื่องจากไม่มีน้ำจากระบบชลประทาน รายได้จากการทำนามักไม่เพียงพอเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต ประกอบกับชาวบ้านมีภาระหนี้สินที่กู้ยืมมาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) เพื่อนำมาใช้เป็นต้นทุนในการทำนา ดังนั้นชาวบ้านจึงต้องประกอบอาชีพเสริมควบคู่ไปด้วย เพื่อนำรายได้มาหมุนเวียนและใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพของชาวบ้านบ่อทองจำแนกได้ ดังนี้

1. การทำนาเป็นอาชีพหลัก	36 ครัวเรือน
2. การเลี้ยงไก่เนื้อ	1 ครัวเรือน
3. การเลี้ยงวัวเป็นอาชีพเสริม	8 ครัวเรือน
4. การเลี้ยงกระบือเป็นอาชีพเสริม	1 ครัวเรือน

* ร้านค้า ในหมู่บ้านบ่อทองจะมีร้านค้าทั้งหมด 2 ร้าน

1. ร้านนางรจนา ทองห่อ
2. ร้านนางมาลา ผอศสูงเนิน

สำหรับสินค้าในร้านจะเป็นของใช้เบ็ดเตล็ด ได้แก่ ผงซักฟอก สบู่ อาหารแห้ง และของชำต่าง ๆ

4.1.4 ด้านวัฒนธรรม

- 1) ระบบเครือญาติ จากความสัมพันธ์ในอดีต ที่มีการอพยพมาจากที่เดียวกัน จะทำให้มีความสัมพันธ์กันเสมือนเครือญาติ และในอดีตชาวบ้านบ่อทองจะมีการแต่งงานกันภายในหมู่บ้าน หรือหมู่บ้านใกล้เคียง จึงทำให้ชาวบ้านโดยส่วนใหญ่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเสมือนเครือญาติ พี่น้อง และปฏิบัติเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกันทั้งหมู่บ้านเพราะเป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก ลักษณะของครอบครัวภายในหมู่บ้านบ่อทอง มีลักษณะที่เป็นทั้งครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ซึ่งส่วนมากในหมู่บ้านบ่อทองจะเป็นครอบครัวแบบขยายซึ่งจะประกอบด้วย พ่อแม่ ลูก ลูกเขย หรือลูกสะใภ้ หลาน และจะมีบ้างที่เป็นครอบครัวเดี่ยวที่จะมีแค่ พ่อ แม่ และลูก
- 2) วัดและประเพณี สำหรับในหมู่บ้านบ่อทองจะไม่มีวัด เวลาจะทำบุญหรือจัดพิธีกรรมทางศาสนาชาวบ้านจะไปทำกันที่วัดบ้านกุดน้อย ซึ่งตั้งอยู่ในเขตบ้านสะพานหงษ์ ซึ่งอยู่ติดกัน ชาวบ้านจะมีประเพณีที่สืบทอดกันมาและยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

ซึ่งชาวบ้านให้ความสำคัญต่อคุณค่าของบุญประเพณีไม่เปลี่ยนแปลง สำหรับงานประเพณีที่สำคัญ มีดังนี้ คือ

เดือนมกราคม มีประเพณีทำบุญในวันขึ้นปีใหม่

เดือนกุมภาพันธ์ มีประเพณีเรียกว่า "บุญผะเหวด" หรือ "บุญเทศมหาชาติ" ซึ่งเป็นงานที่ใหญ่มีการประดับวัดด้วยต้นกล้วย ต้นอ้อย ตกแต่งให้เหมือนเป็นป่า วันงานชาวบ้านจะนำข้าวเปลือกไปถวายวัดตามกำลัง โดยกองรวมกันไว้บริเวณวัด เพื่อนำไปขายเอาเงินมาบำรุงวัด ซึ่งมีความเชื่อกันว่าการทำบุญในวันนี้จะทำให้ได้พบกับพระศรีอริยเจ้าในชาติหน้า

เดือนเมษายน มีประเพณีสงกรานต์หรือขึ้นปีใหม่ของชาวไทย ลูกหลานที่ไปทำงานต่างจังหวัดก็จะกลับมา เพื่อทำบุญและถือโอกาสได้มาพบปะกับญาติพี่น้อง มีการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ คนชรา เป็นการขอพรปีใหม่ เพื่อให้เป็นสิริมงคลแก่ตัวเอง มีการสงน้ำพระ การนำอาหารหวานคาวไปทำบุญที่วัด มีการเล่นน้ำสงกรานต์กันระหว่างคนในหมู่บ้านและคนต่างหมู่บ้าน

เดือนกรกฎาคม มีการทำบุญเข้าพรรษา ชาวบ้านจะทำบุญโดยการถวายเทียนพรรษา ถวายผ้าอาบน้ำฝนและเครื่องอัฐบริขารที่จำเป็น เพื่อใช้ระหว่างจำพรรษา 3 เดือน

เดือนสิงหาคม เป็นงานบุญข้าวสารที่ทำขึ้น เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับไปแล้ว ชาวบ้านจะนำอาหารหวานคาวและข้าวสารไปทำบุญที่วัด

เดือนตุลาคม เป็นงานบุญออกพรรษา โดยชาวบ้านจะไปทำบุญตักบาตรเทโวในตอนเช้า และจะนำอาหารไปถวายวัดเพื่อให้ชาวบ้านใกล้เคียงที่มาทำบุญได้รับประทาน

4.2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยภาพรวมมีดังนี้

4.2.1 การประเมินหน่วยระบบ การบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

1. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า

1.1) นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีความเข้าใจในระเบียบและแนวทางปฏิบัติ ระดับปานกลาง โดยทราบเพียงว่ารัฐบาลให้เงินมาเพื่อเข้าไปประกอบอาชีพ และเมื่อครบกำหนดจะต้องส่งเงินคืนพร้อมดอกเบี้ย

1.2) เงิน 1 ล้านบาท จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พบว่าได้รับการอนุมัติเงิน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 โดยการโอนเข้าธนาคารออมสิน สาขาสิคิ้ว และปล่อยให้กู้ในงวดที่ 1 เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2545 รวม 24 ราย เป็นเงิน 490,000 บาท คงเหลือเงินในบัญชี 510,000 บาท เพื่อที่จะปล่อยกู้ในงวดต่อไป

ส่วนผู้ที่สามารถเบิกเงินในบัญชีกองทุนจะต้องเบิกพร้อมกัน 3 คน คือ

1. นายบัณฑิต	แก้วร่วมเพชร	เลขานุการ
2. นางอุษา	บุญภามา	ฝ่ายสินเชื่อ
3. นางวิเชียร	สุภาพ	ฝ่ายสินเชื่อ

จากการสัมภาษณ์ นายจำเนียร จ้อยจันทิก เภรณุกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการเก็บเงินตั้งจะจากสมาชิกทุกเดือน โดยเริ่มเก็บตั้งแต่วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เป็นต้น มาโดยเก็บคนละ 30 บาท และได้นำไปฝากไว้ที่ธนาคารออมสิน สาขาสีคิ้ว ปัจจุบันเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2545 มีเงินทั้งหมด 17,338.47 บาท

1.3) คณะกรรมการหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ่อทองมีทั้งหมด 15 คน โดยทั้งหมดจะเป็นคนในหมู่บ้านไม่ต่ำกว่า 1 ปี มีการคัดเลือกกรรมการกองทุนที่บ้านของผู้ใหญ่บ้านโดยการเสนอชื่อ และให้ชาวบ้านยกมือเลือก ผู้ที่ได้รับคัดเลือกจะต้องยินยอมพร้อมใจที่จะทำงาน ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 1 ปี และสามารถกลับมาเป็นกรรมการได้อีกถ้าชาวบ้านเลือกกลับไป

รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุดที่ 1 เลือกเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย

1. นายสมศรี	สุภาพ	ประธาน
2. นายประสิทธิ์	ลอยจันทิก	รองประธาน
3. นายบัณฑิต	แก้วร่วมเพชร	เลขานุการ
4. นายจำเนียร	จ้อยจันทิก	เหรัญญิก
5. นายอนุชา	หล้าจันทิก	รองเลขานุการ
6. นายอ่วง	ใสจันทิก	ปฏิคม
7. นายเสียน	บุญภามา	ผู้ช่วยปฏิคม
8. นางจันทนา	ล้อยจันทิก	ฝ่ายสินเชื่อ
9. นางอุษา	บุญภามา	ฝ่ายสินเชื่อ
10. นายวิเชียร	สุภาพ	ฝ่ายสินเชื่อ
11. นายสมหวัง	กรวยทองสูงเนิน	ฝ่ายตรวจสอบ
12. นายทองดี	ภาวจันทิก	ฝ่ายตรวจสอบ
13. นายปาน	วิบูลย์ศิลป์	ฝ่ายตรวจสอบ
14. นายจรัล	สุภาพ	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน
15. นายทองก้อน	ใสจันทิก	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน

รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุดที่ 2 เลือกเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2545
ประกอบด้วย

1. นายสมศรี	สุภาพ	ประธาน
2. นายประสิทธิ์	ลอยจัยทีก	รองประธาน
3. นายบัณฑิต	แก้วร่วมเพชร	เลขานุการ
4. นายจำเนียร	จ้อยจันทีก	เหรัญญิก
5. นายอนุชา	หล้าจันทีก	รองเลขานุการ
6. นายอ่วง	ใสจันทีก	ปฏิคม
7. นายเสียน	บุญภามา	ผู้ช่วยปฏิคม
8. นางสมพร	ใสจันทีก	ฝ่ายสินเชื่อ
9. นางอุษา	บุญภามา	ฝ่ายสินเชื่อ
10. นายวิเชียร	สุภาพ	ฝ่ายสินเชื่อ
11. นางจำปา	ทองปลอด	ฝ่ายตรวจสอบ
12. นายสมหวัง	กรวยทองสูงเนิน	ฝ่ายตรวจสอบ
13. นายปาน	วิบูลย์ศิลป์	ฝ่ายตรวจสอบ
14. นายจรัส	สุภาพ	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน
15. นายทองดี	ภาวจันทีก	ฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน

2. ผลการประเมินกระบวนการ

2.1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า การคัดเลือกผู้กู้ใช้หลักเกณฑ์ คือ ต้องเป็นผู้ที่เป็นคนซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ขยันหมั่นเพียร ไม่มีประวัติเรื่องเงิน และมีหลักทรัพย์ค้ำประกันหรือผู้ค้ำประกัน 2 คน

2.2) กระบวนการทำบัญชี จากการสัมภาษณ์เลขานุการกองทุนหมู่บ้าน และศึกษาจากเอกสาร พบว่าบัญชีกองทุนหมู่บ้านบ่อทอง มีทั้งหมด 9 เล่ม คือ

1. สมุดบัญชีรายรับกองทุน (1 เล่ม และเงินออม อย่างละ 1 เล่ม)
2. สมุดบัญชีรายจ่ายกองทุน (1 เล่ม และเงินออม อย่างละ 1 เล่ม)
3. ทะเบียนคุมคำขอกู้
4. ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
5. ทะเบียนคุมเงินฝากตั้งจะ ค่าหุ้นและเงินรับฝากรายตัว
6. ทะเบียนคุมทรัพย์สินที่รับเป็นค้ำหุ้น/บริจาคกองทุนหมู่บ้าน
7. รายงานรายรับ - รายจ่าย

8. รายงานงบรายรับ - รายจ่าย

9. รายงานงบบุคลากรกองทุนหมู่บ้าน

โดยมีเลขานุการกองทุนเป็นคนจัดทำบัญชี ซึ่งในการทำบัญชีกองทุนจะมีปัญหามาก เพราะผู้จัดทำไม่มีความรู้เรื่องบัญชี และมีเวลาในการศึกษาบัญชีไม่มากนัก แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นทางหน่วยงานราชการก็เข้ามาช่วยโดยการจัดให้พัฒนากรอำเภอมาจัดอบรมการทำบัญชีให้ จึงทำให้ผู้จัดทำบัญชีมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

2.3) การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน จากการสัมภาษณ์ และศึกษาจาก เอกสาร กทบข.๒ พบว่าคณะกรรมการได้มีการเขียนแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง (กทบข.๒) ยื่นที่อำเภอสีคิ้ว ได้ขึ้นทะเบียนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เลขทะเบียนที่ 30200614

2.4) การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสาร ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน พบว่ามีการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านขึ้นโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และได้มีการจัดประชุมสมาชิกเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เพื่อแจ้งให้สมาชิกหมู่บ้านทราบถึงระเบียบกองทุนหมู่บ้าน มีการชี้แจงคุณสมบัติในการเข้าเป็นสมาชิก ระเบียบของปฏิบัติในการกู้ยืม ให้สมาชิกรับทราบ

4.2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

1. ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของผู้กู้

ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้กู้ จากการสัมภาษณ์พบว่าชาวบ้านจะกู้เงินไปประกอบอาชีพที่ตนทำอยู่แล้ว และมีประสบการณ์มาแล้ว เช่นการกู้ไปซื้อวัวมาเลี้ยง เพิ่มจากที่มีอยู่แล้วจึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการของผู้กู้

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบผู้กู้

จำนวนเงินที่ได้จากการขอกู้ จากการสัมภาษณ์ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านจะกู้ประมาณ 10,000 - 20,000 บาท เพื่อไปประกอบอาชีพ เช่น เลี้ยงสัตว์ 14 ราย ค้าขาย 4 ราย ช่างบริการ 3 ราย การเกษตร 2 ราย และพัฒนาอาชีพ 1 ราย ซึ่งเงินที่กู้ไปพอที่จะใช้ประโยชน์ได้เพราะเป็นเงินที่มากพอสมควร

3. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบผู้กู้

การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้กู้เงินได้ใช้เงินไปตามโครงการที่ขอกู้มา และมีบางครอบครัวที่กู้ไปแล้วยังไม่ไปดำเนินการแต่ยังเก็บเงินไว้เพื่อทำกิจการอย่างอื่น

4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพเลี้ยงวัว สรุปได้ดังนี้ ผู้ที่ขอกู้เงินเพื่อซื้อวัวมาเลี้ยงส่วนมากจะมีวัวอยู่แล้ว แต่ผู้เพื่อที่จะซื้อแม่พันธุ์หรือพ่อพันธุ์ที่ดีมา สำหรับไว้ขยายพันธุ์และได้พันธุ์ที่ดีไว้เลี้ยงต่อไป ผู้กู้ที่ประกอบอาชีพค้าขายก็จะมีร้านค้าอยู่ก่อนแล้ว แต่จะซื้อของมาเพิ่มและขยายจากร้านขายของชำธรรมดาให้เป็นร้านขายอาหารตามสั่ง ทำให้มีลูกค้าเพิ่มมากขึ้น และรายได้ก็จะเพิ่มขึ้น ทำให้มีเงินเก็บพอที่จะใช้หนี้กองทุนได้ ส่วนอาชีพบริการ เช่น เปิดร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ ร้านเย็บผ้า ก็มีการซื้ออุปกรณ์มาเพิ่มทำให้ร้านตัดเย็บได้เร็วขึ้น และลูกค้าไม่ต้องรอนาน จะทำให้ลูกค้าประทับใจและกลับมาใช้บริการใหม่อีก

4.4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผลที่เกิดขึ้นเมื่อสมาชิกกู้เงินไปแล้วส่วนใหญ่ก็จะทำให้สมาชิกมีเงินทุนเพิ่มที่จะขยายกิจการ และอาชีพเสริมทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่ต้องออกไปทำงานในต่างพื้นที่ แต่ต้องขยันทำงานมากขึ้นเพราะต้องเก็บเงินไว้ใช้หนี้กองทุน และหนี้สินอื่นๆ เช่น หนี้ ธ.ก.ส. หนี้สหกรณ์ ที่กู้ยืมมาทำไร่นา แต่ประสบปัญหาภัยแล้งทำให้ได้ผลผลิตน้อย ดังนั้นผู้กู้จึงต้องขยันและทำงานหนักมากขึ้น เพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวและใช้หนี้

*4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1. การเกิดกองทุน พบว่า กองทุนหมู่บ้านบ่อทอง ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 และได้รับการอนุมัติ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 และปล่อยให้กู้งวดแรกเมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ.2545 มีสมาชิกกู้ไป 24 คน จากสมาชิกทั้งหมด 52 คน โดยมีการกู้ไปเพื่อพัฒนาอาชีพ 16 ราย ค้าขาย 4 ราย การบริการ 3 ราย และลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ 1 ราย ดังนั้น จึงสรุปได้ว่ากองทุนหมู่บ้านบ่อทองบรรลุวัตถุประสงค์ในการเกิดกองทุน

2. ระบบบริหารกองทุน พบว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้านบ่อทอง ดำเนินการโดยคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด 15 คน ซึ่งชาวบ้านเป็นผู้เลือกขึ้นมา และมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 1 ปี กรรมการชุดดังกล่าวนี้จะเป็นผู้ดูแลเรื่องต่างๆ ของกองทุนตามหน้าที่และเป็นผู้พิจารณาจากปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกกองทุน ซึ่งกรรมการหมู่บ้านบ่อทองก็ได้ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของระบบการบริหารกองทุน

3. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้กู้มีมาตั้งแต่เริ่มต้น คือ การเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกในการประกอบอาชีพ เช่น การเลี้ยงไก่ เริ่มแรกก็จะมีไก่ตายจำนวนมากเพราะดูแลไม่เป็น พอครั้งต่อไปไก่ก็จะตายน้อยลงเพราะมีประสบการณ์มากขึ้น

4. การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า มีการประชาสัมพันธ์โดยหอกระจายข่าวจากทางบ้านของผู้ใหญ่ให้สมาชิกผู้กู้ได้ทราบถึงข่าวสาร และเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุน และมีการจัดทำรายละเอียดต่าง ๆ เช่น ปลั๊กยูไปเท่าไร และเงินเหลือเท่าไร ให้สมาชิกกองทุนได้ทราบ

5. การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า สมาชิกผู้กู้มีทัศนคติที่ดีต่อกรรมการกองทุนในเชิงบวก และไว้ใจที่จะให้ดำเนินการต่อไปอีก และความสามัคคีในการร่วมประชุมพอสมควร

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป และอภิปราย

หมู่บ้านบ่อทอง หมู่ที่ 14 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นหมู่บ้านที่มีขนาดเล็กมีประชากรเพียง 194 คน และมีครัวเรือนเพียง 42 ครัวเรือน จึงทำให้สมาชิกในกองทุนหมู่บ้านมีจำนวนน้อย แต่ก็สามารถก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นมาได้ ด้วยความร่วมมือกันของสมาชิกในหมู่บ้าน

5.1.1 ผลการดำเนินงาน

1. ผลการประเมินระดับหมู่บ้าน

1.1 หมู่บ้านบ่อทองได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านบ่อทอง เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 1 ปี กองทุนหมู่บ้านมีการจัดการและบริหารกองทุนหมู่บ้านตามขั้นตอนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในระเบียบ และนโยบายของรัฐบาลทุกประการ

1.2 เงิน 1 ล้านบาท จากการสัมภาษณ์และสังเกต พบว่าได้รับการโอนเงินเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 โดยโอนเข้าธนาคารออมสิน สาขาสีคิ้ว และมีการปล่อยกู้ในงวดแรกวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ.2545 จำนวน 24 ราย เป็นเงินจำนวน 490,000 บาท และคงเหลือในบัญชี 510,000 บาท เพื่อให้สมาชิกกู้ในงวดต่อไป

1.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสาร พบว่ากรรมการกองทุนหมู่บ้านบ่อทองมีทั้งหมด 15 คน โดยทั้งหมดต้องเป็นคนในหมู่บ้าน และยินยอมพร้อมในที่จะทำหน้าที่ โดยคณะกรรมการจะได้อบรมเกี่ยวกับหน้าที่ของตนเอง และส่วนใหญ่จะเข้าใจในหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติงานได้

1.4 กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่าในการรับสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ่อทอง มีการกำหนดคุณสมบัติหลักผู้กู้ คือ เป็นผู้ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป อยู่ในหมู่บ้านอย่างน้อย 1 ปี เป็นคนซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ขยันหมั่นเพียร ไม่มีหนี้สินจนต้องถึงขั้นศาล

1.5 กระบวนการทำบัญชี จากการสัมภาษณ์ พบว่าบัญชีกองทุนหมู่บ้านบ่อทองมีทั้งหมด 9 เล่ม โดยมีเลขาของกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้จัดทำ และจะมีปัญหาหากเพราะผู้จัดทำไม่มีความรู้เรื่องบัญชี

2. ผลการประเมินระดับรายบุคคล

2.1 ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้ ผู้กู้จะมีประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพมานาน และมีการพัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆ ตามเทคโนโลยีในปัจจุบัน และมีการหาอาชีพใหม่เข้ามาเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายให้กับตนเอง

2.2 จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน ในการเขียนโครงการขอกู้คณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาตามความเหมาะสมที่จะอนุมัติเงินกู้ และผู้กู้จะได้รับเงินครบตามที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนทุกคน

5.1.2 อภิปรายผล

ในการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยยังไม่สามารถที่จะประเมินผลได้ชัดเจน และถูกต้องในบางเรื่อง เพราะกองทุนหมู่บ้านบ่อทอง พังจะได้รับอนุมัติเงินเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ และยังไม่มีการชำระคืน แต่ตามความคาดคะเนของผู้วิจัยจากการที่ได้ไปสังเกตการณ์ และปฏิบัติงานในหมู่บ้านสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านบ่อทองบรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

1.1 การเกิดกองทุนหมู่บ้านบ่อทอง เกิดจากการร่วมมือของคนในหมู่บ้าน และมีแนวโน้มที่จะมีคนในหมู่บ้านที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกจะมาสั้ครเพิ่มขึ้นอีก ทำให้กองทุนหมู่บ้านมีความเข้มแข็งขึ้น

1.2 การมีแบบขบวนการกองทุน กองทุนหมู่บ้านบ่อทองมีระบบการบริหารอย่างชัดเจนมีคณะกรรมการบริหารกองทุน และมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้อง และมีความรับผิดชอบค่อหน้าที่ของตนเอง

1.3 การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านบ่อทองเปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

1.4 การสร้างชุมชนคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนบ้านบ่อทอง แม้จะ ไม่มีการรวมกลุ่มอาชีพกันแต่ก็ประกอบอาชีพที่ตนเองมีประสบการณ์ และความชำนาญ

1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 คนในชุมชนบ้านบ่อทองมีความซื่อสัตย์ร่วมมือร่วมใจกัน มีความสามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็ง

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

1. ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อน จึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก
2. ทำให้คนในชุมชนที่ไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพเสริม ได้กู้เพื่อเพิ่มรายได้
3. ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น

2.2 ปัจจัยด้านลบ

คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตร(ธ.ก.ส.) และนายทุนในอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพราะเงินค้ำหนึ่งต้องเอาไปใช้นี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

3. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

3.1 ผลโดยตรง เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งชาวบ้านผู้กู้เงินไปดำเนินการก็สามารถทำให้เกิดรายได้ และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนหมู่บ้านทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ทำให้เงินในกองทุนหมู่บ้านมีเพิ่มมากขึ้น และสามารถที่จะให้กู้ได้ต่อไปในวงเงินที่อาจสูงขึ้นด้วย

3.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้ไปนำเงินไปดำเนินโครงการที่ประสบความสำเร็จสามารถปลดหนี้สินได้ และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ และสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นแต่ก่อนทำให้ไม่ต้องมีหนี้สิน

3.3 ผลกระทบทางอ้อม ทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผลการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านบ่อทองที่ผ่านมา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเรื่องต่างๆ ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน

1. ควรมีการยืดระยะเวลาในการส่งเงินคืนอย่างน้อยเป็น 2 - 3 ปี เนื่องจากอาจเกิดปัญหาภัยแล้งทำให้ไม่ได้ผลผลิต
2. ควรเพิ่มกองทุนสำหรับคนพิการผู้ไปประกอบอาชีพ เพื่อให้มีรายได้ เพื่อช่วยตัวเอง ไม่ต้องถูกมองว่าเป็นคนไม่มีค่า
3. เรื่องการกำหนดขอบเขตของการเขียนโครงการเพื่อขอกู้เงิน เช่นในการเขียนโครงการเพื่อของซื้อรถจักรยานยนต์ ไม่สามารถที่จะเขียนได้แต่ในความเป็นจริง สมาชิก

อาจมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น ขับรถรับจ้าง หรือส่งของ หรือขายของ เป็นต้น

5.2.2 ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการกองทุน

1. ควรมีการอบรมเรื่องบัญชีให้กับคณะกรรมการอีก เพราะว่าบัญชีที่ให้ทำมีทั้งหมด 9 เล่ม ซึ่งยากพอสมควรสำหรับชาวบ้านธรรมดา
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์ชักชวนให้สมาชิกที่ยังไม่ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อที่จะได้ให้มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้านอย่างทั่วถึง
3. ควรมีการนำเงินที่จะมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น ปล่อยให้สมาชิกกู้เงิน เพื่อที่จะได้มีดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น
4. คณะกรรมการมีจำนวนมากเกินไป เพราะเท่าที่สังเกตจะมีคนทำงานจริงๆ อยู่ประมาณ 6-8 คนเท่านั้น เพราะหมู่บ้านบ่อทองเป็นหมู่บ้านที่เล็ก และมีสมาชิกกองทุนจำนวนไม่มากจึงคิดว่าควรลดจำนวนกรรมการลงไปบ้าง

5.2.3 ข้อเสนอแนะในการกู้เงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพ

1. ควรส่งวิทยากรไปช่วยพัฒนา อาชีพเสริมเพิ่มขึ้นจากอาชีพที่ทำกันอยู่ เช่น การส่งวิทยากรไปสอนทอผ้า หรือทำงานฝีมือให้กับแม่บ้าน
2. ควรมีการอบรมให้กับกลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้านในเรื่องการใช้นุ้ยชีวภาพดีกว่าปุ๋ยเคมี
3. เร่งพัฒนาฝีมือแรงงานในกลุ่มอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาด

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นครราชสีมา : ทัศนทองการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นนทบุรี : เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นนทบุรี : เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2545. คู่มือการทำบัญชีและรายงานสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรินติ้ง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- *คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- มัลลิกา สังข์สนิท. 2544. รวมนบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. หน้าที่ 221-234. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, คณะทำงานเพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลงานนิเทศงานนักศึกษา. 2545. คู่มือการจัดเก็บข้อมูล บร.1-12. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม. 2545.ชุดวิชาสารนิพนธ์. เอกสารเพิ่มเติมประกอบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.